

Matkalla työhön

Työllistymistä tukeva maahanmuuttajatyö seurakunnassa

SISÄLLYSLUETTELO

Kirkko tukee kotoutujaa.....	3
Maahanmuutto ja kotoutuminen.....	4
Tukea matkalla työelämään.....	5
Suomen kieli sujuvammaksi.....	9
Kulttuurit kohtaavat seurakunnassa.....	13
Paikallishankkeet.....	17
Toimintamallit	
Työllisyyttä tukevat.....	20
Kielitaitoa vahvistavat.....	22
Kulttuurien kohtaamista edistävät.....	23

Toimittajat: Maija Lähteenmäki ja

Sanna-Maaria Tornivaara

Taitto: Mikko Johansson / 2do

Valokuvat: Maria Baranova

lukuunottamatta seuraavia:

sivut 5, 6 oikea, 15 vasen Annett Pée

sivut 12 vasen, 15 oikea, 17 oikea ala,

19 vasen Kai Jäderholm

sivu 16 Petteri Holma / Lapin Kansa

Piirroskuvat Emmi Jormalainen / Paper Hamster Design

ISBN-13 978-952-449-376-5

EAN 9789524493765

Yhdessä työhön -projekti edistää maahanmuuttajien työllistymistä kirkon organisaatioihin ja parantaa vaikeasti työllistyvien maahanmuuttajien työllistymisedellytyksiä. Projektin toteuttaa Kirkkopalvelut ry vuosina 2009–2012, ja se rahoitetaan vuoden 2009 Yhteisvastuukeräyksen tuotolla.

Projekti on julkaissut aikaisemmin Tervetuloa töihin! – Seurakunta monikulttuurisena työnantajana -oppaan, joka opastaa monikulttuurisuuden huomioimiseen rekrytoinnissa. Opas sisältää paljon hyödyllistä materiaalia käytettäväksi myös tämän virikemateriaalin yhteydessä.

KIRKKO TUKEE KOTOUTUJAA

Suomalainen yhteiskunta korostaa työn merkitystä. Kirkon sosiaalifoorumin kannanotto Työ ja osallisuus muistuttaa työn arvosta ihmisen ja koko yhteisön hyvinvoinnille: työ synnyttää osallisuutta paitsi yhteisestä hyvästä, myös yhteisestä vastuusta.

Raamattu kehottaa monessa kohti vieraanvaraisuuteen ja muukalaisten hyvään kohteluun. Nyky-yhteiskunnassa muukalaisuuden haaste tulee näkyväksi tavassamme kohdata monikulttuurisuutta ja kyvyssämme tukea maahanmuuttajien pääsyä osaksi suomalaisia yhteiskuntaa — myös työelämää.

Kotoutuminen tarkoittaa maahanmuuttajan asettumista ja sopeutumista uuteen kotimaahansa. Yhtenä osana sitä on työpaikan löytäminen. Kotoutuminen merkitsee kuitenkin myös jotain syvempää: kuulumista, osallisuutta ja kodin löytämistä. Tällä tavoin ymmärrettynä kotoutuminen haastaa myös seurakunnat ja muut yhteisöt aktiiviseen kutsumiseen ja vastaanottamiseen.

Seurakunta ei voi väistää perustehtäväänsä. Kristillinen etiikka vaatii toimimaan lähimmäisenä erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ihmisille. Kristuksen kirkko on lähtökohtaisesti kansainvälinen ja monikulttuurinen. Kirkon tehtävänä on työskennellä sellaisen yhteiskunnan synnyttämiseksi, jossa Jumalan luoman ihmisen arvo ei riipu hänen syntyperästään.

Tämä materiaali on tuotettu osana Yhdessä työhön -projektia. Yhteisvastuukeräyksen tuotolla seitsemällä paikkakunnalla kehitettiin ja toteutettiin toimintaa maahanmuuttajien työllistymisedellytysten parantamiseksi.

Hankkeen kautta on syntynyt kokemuspohjaista tietoa siitä, millaisen roolin seurakunta voi ottaa maahanmuuttajien kotouttajana, voimaannuttajana ja työelämävalmiuksien lisääjänä. Hanke on tavoittanut tuhansia maahanmuuttajia ja synnyttänyt yli 500 työ- ja harjoittelupaikkaa.

Oppaan esimerkit on poimittu hankkeessa vuosina 2009—2012 syntyneistä toimintamalleista. Niitä saa mieluusti kopioida ja kehittää edelleen paikallisiin tarpeisiin sopiviksi.

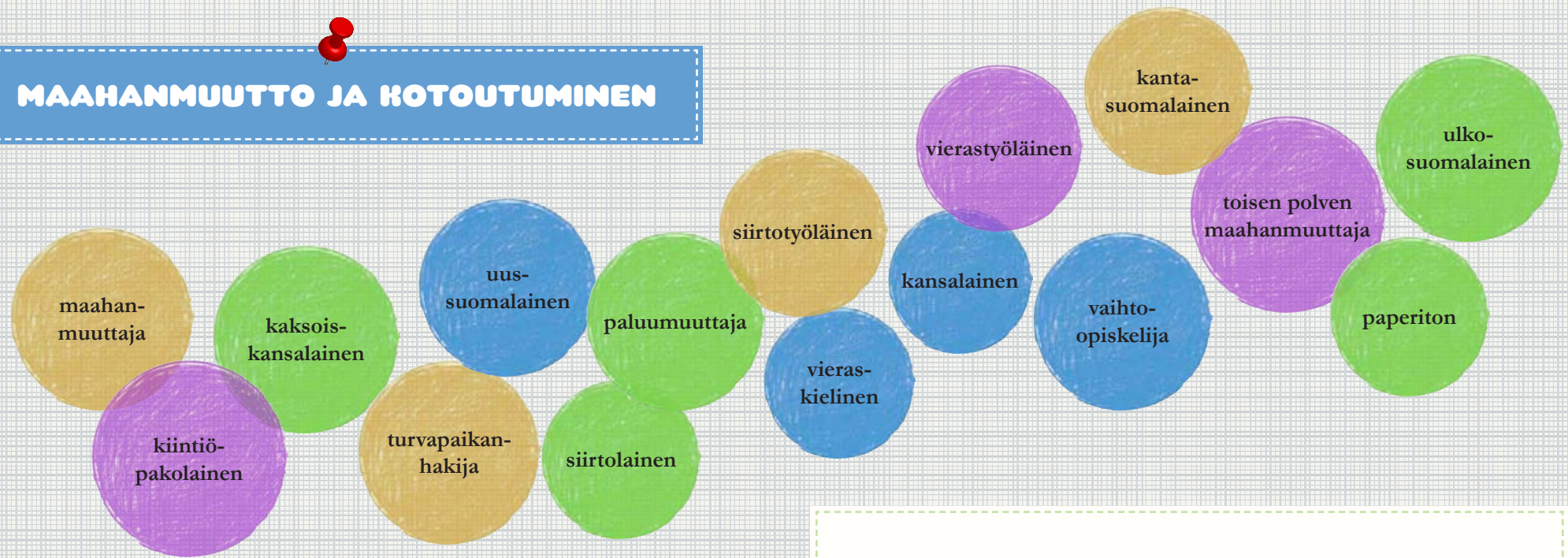
Kiitokset kaikille paikallishankkeiden työntekijöille, työharjoittelijoille ja vapaaehtoisille arvokkaasta työpanoksestanne.

Projektipäällikkö
Sanna-Maaria Tornivaara

MAAHANMUUTTO JA KOTOUTUMINEN

Kutsumme **maahanmuuttajiksi** kaikkia niitä henkilöitä, jotka ovat muuttaneet Suomeen jostain toisesta maasta. Syitä muutolle ja tarinoita muuton takaa löytyy yhtä monta kuin muuttajiakin. Maahanmuutto on yksi tapahtuma ihmisen elämässä – mahdollisesti suuri ja merkittävä, muttei kaikkea määrittävä. Moni käyttää maahanmuuttaja-termin sijaan esimerkiksi sanaa uussuomalainen.

Tässä materiaalissa käytetään käsitettä maahanmuuttaja katto-terminä, jonka alle mahtuu lukematon määrä taustaltaan, kielitaidoltaan, koulutukseltaan, kansallisuudeltaan ja identiteetiltään erilaisia ihmisiä ja ihmisryhmiä – aivan kuten oikeassakin elämässä. Myös niin kutsuttu kantaväestö, ”suomalaiset”, koostuvat monenkirjavista ihmisistä.

Maahanmuutto ei ole uusi eikä ohimenevä ilmiö. Monikulttuurisuus on tosiasia. **Kotoutuminen** eli integraatio on kaksisuuntaista toimintaa. Se on paljon muutakin kuin viranomaisten järjestämiä työllistymiseen tähtääviä toimenpiteitä. Uudessa kotouttamislais-sa nostetaan esiin myös järjestöt ja uskonnolliset yhteisöt paikallisina kotouttamisen toimijoina.

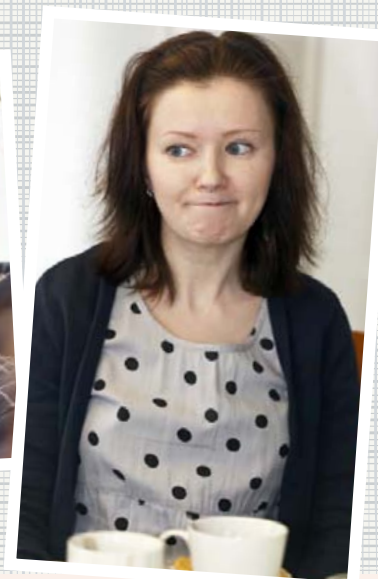
Seurakuntien vahvuus on siinä, että niissä voidaan tukea ja kotouttaa ilman, että toimintamäärärahoissa tarvitsisi tuijottaa työllistymislukuihin tai muihin selkeästi ja nopeasti näkyviin ja mitattavissa oleviin koviin tuloksiin. Seurakunnissa on tietotaitoa kohdata ja nähdä itse ihminen kulttuuristen oletusten takana ja ymmärtää, että ihmisen ja sitä kautta koko yhteiskunnan hyvinvoinnin tukeminen on vaikeasti mitattavaa. Tämä materiaali esittelee muutamia esimerkkejä **seurakunnan roolista** osana kotoutumisen ja työnsaamisen prosessia.

TUKEA MATKALLA TYÖELÄMÄÄN

Työn saamiseksi ei riitä, että kielitaito ja ammattiosaaminen ovat kohdallaan. **Työn hakeminen** on oma taitolajinsa, samoin suomalaisen työkuulttuurin kirjoittamattomien sääntöjen oppiminen. Suurin osa työpaikoista ei tule avoimeen hakuun – miten maahanmuuttaja pääsee käsiksi suomalaisen työelämän verkostoihin? Monilla suomalaisilla työpaikoilla ei ole totuttu huomioimaan monikuulttuurisia työnhakijoita ja maahanmuuttajan palkkaaminen tuntuu kummalliselta tai pelottavalta. Kynnystä voi madaltaa monella tavalla.

Rovaniemellä Kohtaamisia kasvokkain -tapaamisissa maahanmuuttajat ja paikalliset työnantajat kohtasivat toisiaan ja keskustelivat työnhakuun liittyvistä kysymyksistä.

Työnhaku on yksi vaativimmista kielenkäyttötilanteista. Usein työnhaku vaatii parempaa suomen kielen taitoa kuin itse työtehtävä. Suomessa työnhaku perustuu pitkälti kirjallisiin hakupapereihin ja lomakkeisiin, joiden laatimisessa **suomenkielisen apu** on tärkeää. Pyri kuitenkin kannustamaan ja rohkaisemaan toista tekemään asiat itse sen sijaan, että tekisit ne valmiiksi puolesta.

AUTA NÄIN

- auta ansioluettelon ja työhakemuksen laatimisessa
- harjoitelkaa yhdessä työhaastattelua
- kirjoita vapaaehtoiselle todistus toiminnasta
- ehdota itseäsi suosittelijaksi
- kirjoita suositteleva kirje
- ota yhteyttä tuttuihin työnantajiin

Kouvolassa ja Imatralla järjestettiin työnhakijoille neuvonta- ja tukipalveluita. Seurakunta voi tarjota apua työhaussa esimerkiksi vapaaehtoisten tai diakoniatyöntekijöiden voimin. Tietokone nettiyhteydellä ja tavallisilla toimisto-ohjelmilla riittää.

Rovaniemellä työnhakijat ja -antajat kohtasivat pyöreän pöydän ääressä. Gabriela Blumberger halusi kuulla kokemuksia monikulttuurisista työnhakijoista. ”Mitä meidän pitää osata ottaa huomioon hakiessamme töitä?” Hannu Juola Lapland Safarista sanoi, että työpaikalla kannattaa käydä näytetytmässä itse, koska papereista saa helposti väärän kuvan kielitaidosta. ”On tärkeää nähdä, miten ihminen istuu pöydän toisella puolella.”

Silloin kun kielitaitoa tai työelämässä toimimista vasta opetellaan, antaa esimerkiksi **työharjoittelu** mahdollisuuden taitojen kehittämiseen ja yhteisöllisyyden ja kontaktien syntyyn. Seurakunnilla on monenlaisia harjoitteluun soveltuvia työaloja kiinteistöhuollosta lapsityöhön, keittiötyöstä hautausmaalle, siivouksesta postitukseen ja toimistotyöhön sekä hengelliseen työhön.

Hyviä kokemuksia on saatu esimerkiksi käsitöihin keskittyvästä **työpajatoiminnasta**. Suomen kielen taito kohentuu luontevassa kanssakäymisessä yhteisen toiminnan äärellä. Lisäksi työpajatoiminnan ohessa voi hyvin järjestää kieli- ja työnhakukoulutusta. Käsillä tekemällä voi näyttää omaa osaamistaan, joka ei ole riippuvaista koulutuksesta tai kielitaidosta.

Tampereella Viinikan seurakunnan ompelutyöpajassa oli työharjoittelussa kerrallaan 12 maahanmuuttajaa, joiden tekemiä käsitöitä myytiin seurakunnan lähetyksen hyväksi.

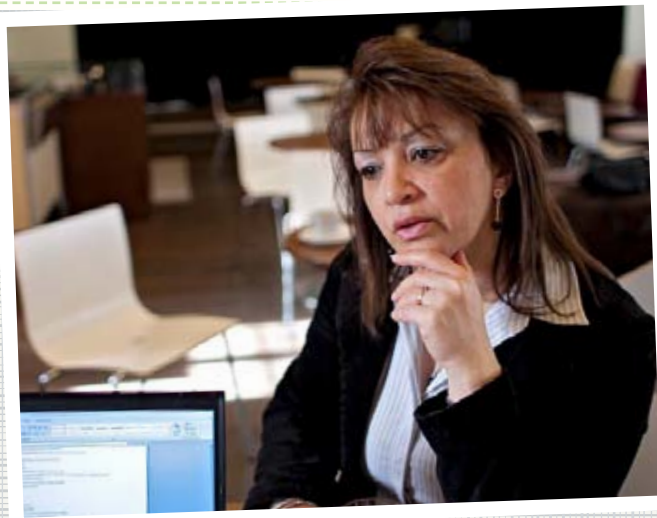
Parvaneh Zakeri on pajaohjaajana Tampereen seurakuntayhtymän ompelupajalla. ”Itse maahanmuuttajana tiedän, että kielitaito on suuri ongelma. Käsitöiden opettaminen kuitenkin onnistuu, vaikka kummankaan suomen kielen taito ei ole täydellinen. Jos en osaa kertoa suomeksi, miten työ tehdään, voin näyttää ja he tekevät samalla tavalla.”

! Opetushallituksen ja Amiedun yhteistyönä on laadittu maahanmuuttajien **työelämäsertifikaatti**, jolla maahanmuuttaja voi osoittaa työnantajalle työelämän pelisääntöjen osaamistaan. Sertifikaatin suorittaminen on maksutonta. Voisiko seurakunta yhteistyössä alueen opistojen kanssa järjestää työelämäkursseja tavoitteenaan sertifikaatin suorittaminen? Lisätietoja työelämäsertifikaatista löytyy osoitteesta www.amiedu.net/cofi/tulokset.html.

Moni työnantaja on epävarma palkkaamaan maahanmuuttajataustaisia työnhakijoita. Kielitaito ja kulttuurierot saattavat mietityttää. Maahanmuuttajalle on usein kullann arvoinen apu siitä, että hänellä on joku suomalaista työnhakukulttuuria ja yhteiskuntaa tunteva ihminen puolellaan, **suosittelijana** tai **puolestapuhujana**.

Tehokkain tapa löytää työ- ja harjoittelupaikkoja on nimetä tehtävä työntekijälle, joka kartoittaa työpaikkoja ja välittää niihin sopivia työnhakijoita. Hän voi tarvittaessa myös selvittää väärinkäsityksiä ja työssä sattuvia ongelmatilanteita.

Helsingissä Diakonissalaitoksen työluotsi auttoi työnhakijoita työllistymään seurakuntiin ja muihin kristillisiin organisaatioihin. Työluotsi kartoitti paikkoja ja haarukoi ehdokkaita, järjesti koulutusta työnhakijoille ja tukea työyhteisöille sekä toimi apuna työ- ja kulttuuriin perehdyttämisessä ja ratkoi mahdollisia pulmatilanteita. Yhteisöille sekä toimi apuna työ- ja kulttuuriin perehdyttämisessä ja ratkoi mahdollisia pulmatilanteita.

Elena Baranova on vapaaehtoistyössä Koukkuniemen vanhainkodissa. ”Aluksi en huomannut, että jo yhdellä käynnillä olisi merkitystä. Kun olin samassa paikassa työharjoittelussa, tutustuin ihmisiin, opin työtapoja ja huomasin, että jo yhden tai kahden vanhuksen auttamisesta on hyötyä.” Tausta Venäjällä kuuluu Elenan mukaan kielessä sekä näkyy siinä, että entisenä opettajana hänelle on ollut luontevaa toimia ryhmien kanssa ja kehittää uusia työtapoja.

Kirkon **vapaaehtoistoiminta** on hyvä tapa toimia suomalaisissa yhteisöissä, harjoitella suomen kieltä ja osoittaa aktiivisuuttaan myös tuleville työnantajille. Vaikka vapaaehtoistoiminta ei korvaa palkkatyötä, sen parissa voi saada kokemuksia, joista on hyötyä työhaussa. Vastuun ottaminen ja toimintaan osallistuminen ehkäisevät syrjäytymistä.

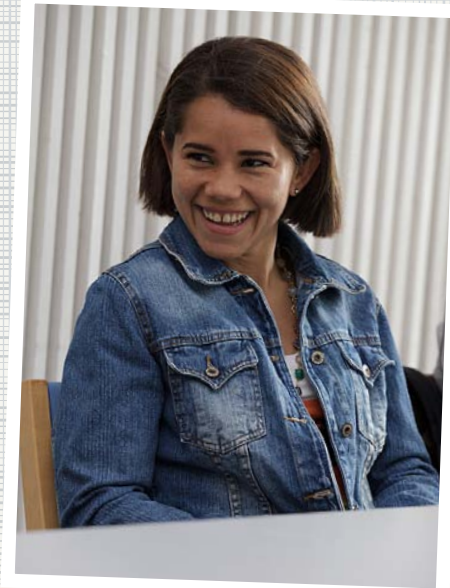

SUOMEN KIELI SUJUVAMMAKSI

Tärkeä avain suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään sopeutumisessa on **suomen kielen taito**. Kieliopetusta järjestävät myös erilaiset opistot ja järjestöt. Seurakunnan on mahdollista osallistua omalla panoksellaan yhteistyössä järjestettyyn kieliopetukseen, vaikkapa tarjoamalla tilat tai järjestämällä paikalle lastenhoitajat kurssin ajaksi.

Monet **erityisryhmät**, kuten esimerkiksi kotiäidit tai eläkeläiset, jäävät helposti kielikoulutuksen ulkopuolelle. Seurakunta voi täydentää opetustarjontaa tarjoamalla kielitaidon päivityskursseja ja suomen kielen keskusteluryhmiä erityisesti näille maahanmuuttajille. Opittu kielitaito myös unohtuu helposti, jollei kieltä pääse käyttämään monipuolisesti käytännön tilanteissa. Erilaisille täydennys- ja ylläpitokursseille sekä keskusteluryhmille on monella paikkakunnalla kova tarve.

Bia Souza tapaa ystäviään Kirkkonummen monikulttuurisen ystävätöinnin kautta viikottain. Ryhmässä on opiskeltu esimerkiksi ammatti-sanastoa pääsykokeisiin, tehty luontokierroksia ja opeteltu nimeämään suomalaisia kasveja sekä tutustuttu tapakulttuuriin ja kalenterivuoden juhliin.

1. Ota selvää alueesi kielikurssitarjonnasta

- TE-toimisto
- järjestöt
- oppilaitokset...

2. Mieti, millaiselle opetukselle olisi tarvetta

- kotiäidit
- opiskelijat
- luku- ja kirjoitustaidottomat
- ikääntyneet...

3. Tehkää yhteistyötä

- tilat
- ohjaajat
- materiaalit
- lastenhoito...

! Päävastuu kieli- ja työnhakukoulutuksen järjestämisessä on työ- ja elinkeinotoimistolla. **Kotoutumiskoulutus** sisältää suomen kielen, kulttuurin, yhteiskunnan, työelämän ja palvelujärjestelmän opiskelua. Koulutusta järjestetään eri taitotasoilla eripituisina kursseina. Kursseille haetaan TE-toimiston kautta.

! Suomen kielen ryhmä voi ilmoittautua **opintokerhoksi** Koulutuskeskus Agricolan kautta. Opintokerhotoiminnan kautta opiskelukustannuksiin voi saada valtion rahoitusta. Opintokerhona toimiminen tuo vapaaehtoiseen toimintaan rakennetta ja suunnitelmallisuutta ilman raskasta byrokratiaa. Lisätietoja saa osoitteesta www.kkagricola.fi/opintokerhot.

Imatran arkikielen keskusteluryhmässä opeteltiin jokapäiväisiin arkitalanteisiin liittyvää suomea, asiointitilanteita ja joskus kielioppiakin. Elena Huipero vastaa Imatran arkikielen kerhon vetämisestä. ”Joskus yritän ehdottaa, että keitetään ensin teetä ja vaihdetaan kuulumisia, mutta kerholaiset sanovat että ei, vaan heti opiskelemaan suomea, jotta ehdimme mahdollisimman paljon. Monen kotona puhutaan vain venäjää, eikä löydy muita paikkoja, missä puhua suomea.”

Rohkaistu **kurssinvetäjäksi**! Kielikurssin tai keskusteluryhmän perustamista ei kannata turhaan pelätä. Kurssinvetäjän ei tarvitse olla kielenopetuksen ammattilainen. Suomenkielentaitoinen vapaaehtoinen selviää tehtävästä hyvin, ja verkosta on saatavilla monenlaisia oppimateriaaleja. Tärkeää on tunnistaa, että ryhmät tarpeineen ja tilanteineen ovat erilaisia. Ryhmissä voi olla myös kielitaidoltaan hyvin erilaisia opiskelijoita.

Esimerkkejä **kielenopetusmateriaalista**:
www.infopankki.fi/fi-Fi/suomen_kielta_internetissa
s2opettajat.yhdistysavain.fi/linkit/verkkomateriaalit

Kielikurssien ohjelmaksi on lukuisia mahdollisuuksia, mm.

- kielioppiin liittyvät materiaalit ja tehtävät
- pelien pelaaminen — sanasto varmasti kehittyy Aliasta pelatessa!
- asiointitilanteiden harjoittelu pienten esitysten kautta
- taide, käsityöt ja muu luova ilmaisu

Keskustelun pohjana voidaan käyttää esimerkiksi

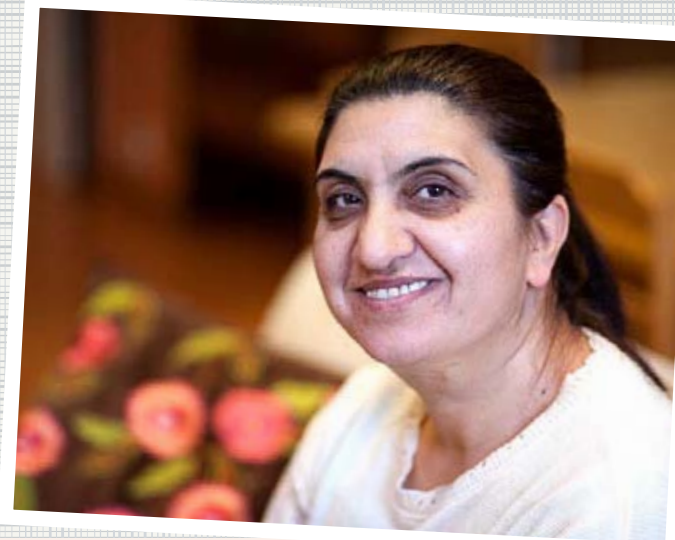
- ennalta sovittuja aiheita, joita voidaan alustaa vaikka vuorotellen
- retkiä ja tutustumiskohteita
- lehtiartikkeleita ja muita tekstejä, kuvia, lauluja, elokuvia, näytelmiä...

Osa Kirkkonummen monikulttuurista ystävätoimintaa oli myös kielen opiskelu tandem-periaatteella, jossa eri äidinkieltä keskenään puhuvat parit opettivat toisilleen omaa kieltään.

Kieliopetuksen ei aina tarvitse olla kurssimuotoista, vaan kielitaito harjaantuu myös erilaisissa tapahtumissa ja kokoontumisissa. **Kielikurssitoiminta** voi olla strukturoitua ja tavoitteellista tai kevyempää, keskustelukerhomaista toimintaa. Aidoimmillaan seurakuntayhteys ja yhteisöllisyys voi syntyä, mikäli samaan toimintaan saadaan mukaan mahdollisimman monenkirjavasti sekä kantaväestöä että maahanmuuttajia.

Rakshneh Amiri puhuu suomea työharjoittelussaan Mummon Kamarin matalan kohtaamisen Kyläpaikassa. ”Jouduin odottamaan kauan kielikurssille pääsyä. Lisäksi kielikurssilla opetellaan kirjakieltä, mutta töissä oppii puhekieltä.”

Kouvolassa käyttökieliklinikan vapaaehtoiset tukihenkilöt auttoivat arkielämässä vastaantulevissa kieliongelmissa. Klinikalla moni ongelma ratkottiin puhelimen välityksellä. Vapaaehtoiset vierailivat myös työharjoittelupaikoilla.

KERRO SELKOKIELELLÄ NÄIN

Älä turhaan pelkää keskustelua ihmisen kanssa, jonka kielitaito on omaasi heikompi.

- Käytä helppoja lauseita ja suoraa sanajärjestystä (kuka tekee, mitä, missä, milloin, miten).
- Äännä sanat selvästi ja kohtalaisen hitaasti. Vältä pitkiä sanoja.
- Puhut aikuiselle. Älä aseta kuulijaa lapsen asemaan.
- Käytä kehonkieltä, eleitä ja ilmeitä.
- Näytä, mitä tarkoitat. Havainnollista, piirrä, käytä esimerkkejä.
- Toista sama asia eri tavoilla.

KULTTUURIT KOHTAAVAT SEURAKUNNASSA

Kaikki maahanmuuttajien parissa tapahtuva seurakunnan toiminta ei tähtää suoraan työllistymiseen. **Osallistuminen** seurakunnan järjestämiin kerhoihin ja tapahtumiin antaa kuitenkin mahdollisuuden tutustua ihmisiin, muodostaa verkostoja, oppia kulttuurista ja yhteiskunnasta sekä ylläpitää toimintakykyä. Osallisuuden tunne syntyy ja osaaminen kehittyy, kun maahanmuuttajat ovat itse mukana toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

! Kirkon monikulttuurisen työn sivuille on koottu tietoa seurakuntien monikulttuurisesta työstä.
sakasti.evl.fi → toiminta → monikulttuurisuus

Jalkapallojoukkueen ja käsityökerhon lisäksi Kouvolassa toimi muun muassa luistelukurssi, valokuvauskerho ja itämaisen tanssin ryhmä. Ryhmiä vetivät itse maahanmuuttajataustaiset henkilöt, ja kerhojen kautta heidän erityisosaamisensa pääsi esille.

Erityisryhmille suunnatulla pienimuotoisella **vertaisryhmätoiminnalla** on aivan oma merkityksensä. Ryhmät mahdollistavat keskustelun tärkeistä asioista ja ystävyyssuhteiden muodostumisen. Henkinen ja sosiaalinen tuki voi maannuttaa. Toisinaan on perusteltua järjestää ryhmiä erikseen miehille ja naisille. Moni maahanmuuttaja voi tulla kulttuuritaustasta, jossa luottamuksellisen ilmapiirin syntyminen ja asioista keskustelu on helpompaa oman sukupuolen kesken.

Kirkkonummella kokoontui säännöllisesti maahanmuuttajanaisten ryhmä. Ryhmä oli tarkoitettu nimenomaan niille naisille, jotka ovat työelämän tai kielikurssien ulkopuolella. Ryhmässä suomen kielen puhumisen taito koheni, ja se oli myös turvallinen paikka, jossa oli mahdollisuus kokea yhteisöllisyyttä ja saada tukea.

Allaa Manuel Yousif vetää Pelipuiston seurakuntakodissa maahanmuuttajamiesten ryhmää. ”Kaikki puhuvat ainakin vähän suomea, ja he haluavat oppia lisää. On tärkeää käyttää suomen kieltä. Puolet, mitä sanon, on ehkä väärin, mutta puhun silti.” Ryhmässä miehet harrastavat liikuntaa ja keskustelevalat – joka kerta ainakin politiikasta. ”Maahanmuuttajille on tärkeää ymmärtää, mitä elämä on Suomessa ja mitä se on omassa maassa. Jos kulttuurierot pelottavat, voi olla vaikea lähteä kotoa ulos. Kun tulet tänne, sinun pitää järjestää elämäsi ja nauttia siitä!”

Työllistymisen edellytysten luomista on myös ihmisiin ja ympäristöön **vaikuttaminen**. Monikulttuurisuuden ymmärrys lisääntyy esimerkkien ja kokemusten kautta. Seurakunnan on tärkeää olla aktiivisesti mukana muokkaamassa paikallista asenneilmastoa rasismien ja ennakkoluulojen häilyttämisestä. Keskustelutilaisuudet, tapahtumat, mielipidekirjoitukset ja verkkokeskusteluun osallistuminen ovat paikallisen seurakunnan keinoja toimia. Tehokkain on tietysti oma esimerkki vieraanvaraisuudesta.

Kulttuurivälittäjä Nafisa Yeasmin kävi keskustelemassa maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta muun muassa työyhteisöissä, kouluissa, päiväkodeissa ja yhdistysten kerhoissa.

Iisalmen matalan kynnyksen kohtaustapaikassa Porstuassa on järjestetty esimerkiksi kulttuuri-iltoja. Tärkeä tavoite on saattaa maahanmuuttajaväestöä yhteen kantasuomalaisten kanssa. Merkittävässä roolissa tässä on myös maahanmuuttajataustainen työntekijä, Porstuan emäntä Daria Kapusta, joka on sekä kantaväestölle että maahanmuuttajille tuttu keskustelukumppani.

Seurakunnissa on jo valmiiksi paljon **toimintaa**, eikä aina ole tarpeen järjestää erillistä toimintaa juuri maahanmuuttajille. Tärkeää on **tiedottaa** tapahtumista niin, että maahanmuuttajatkin saavat niistä tiedon. Tiedota selkokielellä ja avainhenkilöiden kautta. Kutsu ihmisiä paikalle henkilökohtaisesti. **Maahanmuuttajataustaiset työntekijät** ovat arvokas linkki erilaisten yhteisöjen ja seurakunnan välillä. Mieti, miten kynnystä osallistua kaikkeen seurakunnan toimintaan voisi oikeasti madaltaa. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa asiakkaiden tavoittamiseksi on tärkeää.

MUISTA

- selvitä yhteistyön mahdollisuuksia muiden paikallisten toimijoiden ja avainhenkilöiden kanssa (TE-toimistot, viranomaiset, järjestöt, yhdistykset, oppilaitokset...)
- ota toiminnan kohderyhmä mukaan suunnitteluun ja toteutukseen
- kiinnitä huomiota toiminnasta tiedottamiseen ja henkilökohtaiseen kutsumiseen
- innosta mukaan vapaaehtoisia ja huolehdi heidän jaksamisestaan
- rakenna siltoja seurakunnan muuhun toimintaan
- tarjoa tukea ja kannustusta, älä tee puolesta
- vähennä ennakkoluuloja ja toimi esimerkilläsi rohkeasti ja näkyvästi syrjintää ja rasismia vastaan

Vaikeinta Lappiin sopeutumisessa oli keksiä, mitä tekisin täällä työkseni.

Kuka?

Vastaaja on Blanka Schusterova, 28, Tšekin Liberecistä. **Tuli Lappiin** 2006, asuu Rovaniemellä. **Ammatiltaan** tradenomi (markkinointiviestintä/mainonta), toimii yrittäjänä (Kahvi- ja teekauppa Mandragora). **Asunut aikaisemmin** Tšekissä. **Puhuu** tšekkiä, slovakiaa, englantia, ranskaa ja suomea.

Kuka?

Vastaaja on Jamal Ahmed, 25, Ugandan Kampalasta. **Tuli Lappiin** 2007, asuu Rovaniemellä. **Naimaton** ja ammatiton. **Asunut** aikaisemmin Ugandassa, Somaliassa ja Suomessa. **Puhuu** swahilia, somalia, englantia ja suomea.

Yhteistyö paikallismedioiden kanssa on merkittävä mahdollisuus tiedon lisäämiseen ja asenneilmapiiriin vaikuttamiseen. Lapin Kansassa julkaistu juttusarja esitteli rovaniemeläisiä maahanmuuttajia. Teksti ja kuvat Petteri Holma, Lapin Kansa 6.6.2010 ja 8.8.2010.

PAIKALLISHANKKEET

Yhdessä työhön -projekti rahoitti seitsemää erilaista ja erikokoista paikallishanketta, joiden kehittämiä toimintamalleja tässä materiaalissa esitellään.

HELSINKI

Helsingin Diakoniaopisto työllisti maahanmuuttajataustaisen työluotsin edistämään työ- ja harjoittelupaikkojen löytymistä. Työ-, harjoittelu-, oppisopimus- tai opiskelupaikka järjestyi hankkeen kautta 36 henkilölle. Hanke toimi yhteistyöverkostossa Helsingin Diakonissalaitoksen, Diakonisten kiinteistöpalvelujen ja Helsingin ja Espoon seurakuntayhtymän kanssa.

IISALMI

Iisalmessa projekti mahdollisti maahanmuuttajataustaisen henkilön palkkaamisen matalan kynnyksen kohtaamispaikan Porstuan emännäksi ja toiminnan vetäjäksi. Porstuassa järjestettiin maahanmuuttajia ja myös kantaväestöä yhdistävää ryhmätoimintaa, kulttuuriteemailtoja ja käytännön kielenopetusta. Iisalmen seurakunta kehitti toiminnan kautta maahanmuuttajatyötä yhdessä alueen muiden toimijoiden, Vastaanottava Pohjois-Savo -hankkeen ja TE-toimiston maahanmuuttajatoimintojen, kanssa.

IMATRA

Imatran seurakunnan, TE-toimiston ja Työn Vuoksi ry:n yhteishankkeessa järjestettiin arkikielen käyttöön rohkaisevaa kurssitoimintaa alueen venäläistaustaiselle vähemmistölle. Kurssitoiminnan ohessa opetettiin yhteiskunta- ja työelämätietoutta, etsittiin työelämävalmennuspaikkoja sekä kehitettiin maahanmuuttajien neuvontaa. Lisäksi hankkeessa aktivoitiin paikallisten maahanmuuttajatoimijoiden verkosto.

KIRKKONUMMI

Kirkkonummen suomalaisen seurakunnan hankkeessa toimi maahanmuuttajanaisten ryhmä, kielikerho kouluikäisten lasten vanhemmille sekä monikulttuurista ystävätoimintaa. Lisäksi hankkeen puitteissa organisoitiin työmahdollisuuksia seurakunnassa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille. Työllistämistoiminta kytkeytyi paikalliseen Mahdollistaja-hankkeeseen.

KOUVOLA

Kouvolan yhteistyöverkoston (Kouvolan seurakunta ja seurakuntayhtymä, Kouvolan Korttelikotiyhdistys ry., Minfo-hanke, TE-keskus ja Kouvolan kaupungin maahanmuuttotoimisto) Kouvola kodiksemme -hanke yhdisti vapaaehtoisten innokkuuden ja paikallisten toimijoiden taustatuen. Hankkeen tavoitteena oli löytää työharjoittelupaikkoja seurakunnasta, harrastus- ja järjestötoiminnasta sekä maataloustöistä. Arkielämän kieliongelmissa auttavan käyttökieliklinikan lisäksi hankkeeseen liittyi monikulttuurista ohjelma- ja harrastustoimintaa ja paikallista medianäkyvyyttä, jonka kautta pyrittiin muokkaamaan asenteita suopeammiksi monikulttuuristumista kohtaan.

Rovalan Setlementti ry:n hankkeessa palkattu kulttuurivälittäjä hälvensi ennakkoluuloja jakaen tietoa monikulttuurisuuteen ja maahanmuuttajuuteen liittyvistä asioista. Maahanmuuttajille kulttuurivälittäjä toimi vertaistukena ja välitti tietoa suomalaisesta työelämästä. Lisäksi hankkeessa tuotettiin materiaalia maahanmuuttajien työelämävalmiuksien parantamiseksi ja tehtiin yhteistyötä paikallismedian kanssa. Hanke toimi tiiviissä yhteistyössä MoniNet-keskuksen muiden hankkeiden kanssa. Yhteistyöverkostoon kuului lisäksi Rovaniemen kaupungin maahanmuuttotoimisto ja Rovaniemen seurakunta.

Tampereen seurakuntayhtymän hankkeen tavoitteena oli luoda seurakuntiin pysyvä toimintamalli maahanmuuttajien perehdyttämisestä ja ohjaamisesta opiskelu- ja työelämään. Työpaja Viinikan seurakunnassa valmisti myyntiin käsityötuotteita. Setlementti Ahjola järjesti pajassa säännöllisesti suomen kielen opetusta ja Tampereen Aikuis-koulutuskeskus työelämäalumnusta. Työpajatoiminnan lisäksi seurakuntayhtymän yksiköt ja seurakunnat kartoittivat mahdollisuuksia maahanmuuttajien työharjoitteluun ja työllistämiseen. Lisäksi vaikeasti työllistyviä maahanmuuttajia koulutettiin vapaaehtoistyöhön Mummon Kammariin.

TOIMINTAMALLIT

TYÖLLISTYMISTÄ TUKEVAT

OMPELUPAJA	Tampere
Mitä ja kenelle	Vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville maahanmuuttajanaيسille tarjotaan työharjoittelupaikka ompelupajasta, jossa valmistetaan käsitöitä myyntiin ja samalla opetellaan suomea sekä saadaan työelämävalmennusta. Ompelupaja toimii arkisin klo 9—15.
Mitä toiminta vaatii	- 2 kokopäiväistä ohjaajaa - riittävän suuret tilat - käsityömateriaalit (osin lahjoituksina) ja koneet
Mallissa erityistä	Vahva yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, jotka tarjoavat kieliopetuksen ja työelämävalmennuksen
Mallissa haastavaa	Vaati paljon resursseja

TYÖLUOTSI	Helsinki
Mitä ja kenelle	Työluotsi etsii maahanmuuttaja-asiakkaille työ- ja harjoittelupaikkoja, neuvoo työnhaussa, neuvottelee työnantajien kanssa sekä toimii tukena sopimusten teossa ja tarvittaessa työpaikalla.
Mitä toiminta vaatii	- työluotsin työpanoksen - toimistotilan, tietokoneen, internetyhteyden ja matkapuhelimen - resursseja mainontaan ja tiedottamiseen
Mallissa erityistä	Luotsi usein ratkaiseva tuki rekrytointitilanteessa
Mallissa haastavaa	Suhteiden rakentaminen vaatii paljon aikaa ja työtä

NEUVONTAVASTAANOTTO	Imatra, Kouvola
Mitä ja kenelle	Käytännön apua ja työhön tai palveluihin ohjaamista puhelimen välityksellä sekä asiakaskäynteinä vastaanottoaikana.
Mitä toiminta vaatii	- toimistotilan, tietokoneen, internetyhteyden ja puhelimen - yhteistyöverkoston tuntemisen
Mallissa erityistä	Laajan yhteistyöverkoston hyödyntäminen
Mallissa haastavaa	Asiakkaiden moninaiset ongelmat, annettavan tuen ja neuvonnan rajaaminen

KOHTAAMISIA KASVOKKAIN	Rovaniemi
Mitä ja kenelle	Paikallisten rekrytoivien työnantajien edustajat ja kyseisistä aloista kiinnostuneet maahanmuuttajataustaiset työnhakijat kutsutaan yhteiseen tapaamiseen, jossa keskustellaan osaamisesta, osaamisvaatimuksista, kulttuuripiirteiden ilmenemistä työelämässä sekä paikkakunnalla tarjolla olevista työnantajan ja työnhakijan tukipalveluista. Voidaan myös järjestää yhteisövierailuja oppilaitoksiin tai työyhteisöihin.
Mitä toiminta vaatii	- tapaamisjärjestelyt - esteettömän tilan
Mallissa erityistä	Tilaisuus mahdollistaa henkilökohtaisen kohtaamisen
Mallissa haastavaa	Vaatii keskustelijoilta yhteistä kielitaitoa tai tulkkausta

KIELITAITOA VAHVISTAVAT

KÄYTTÖKIELIKLINIKKA	Kouvola
Mitä ja kenelle	Vapaaehtoiset tukihenkilöt auttavat maahanmuuttaja-asiakkaita arkipäivän kielenkäyttöön liittyvissä tilanteissa. Toiminta tapahtuu käytännössä puhelimitse.
Mitä toiminta vaatii	- tukihenkilöiden valinnan ja ohjaamisen - selkeät yhteiset ohjeet ja säännöt vapaaehtoistoimintaan - matkapuhelimet
Mallissa erityistä	Yksinkertainen ja helppo toteuttaa
Mallissa haastavaa	Puheluista tulevat kustannukset. Tukihenkilön rooliin liittyvä vastuunjako.

MONIKULTTUURINEN YSTÄVÄTOIMINTA	Kirkkonummi
Mitä ja kenelle	Vastavuoroisessa toiminnassa ihmiset tutustuvat toisiinsa ja kulttuureihinsa pareina tai ryhminä. Kielenopetusta kahden henkilön välillä tandem-periaatteella, jossa keskenään eri äidinkieltä puhuvat opettavat omaa kieltään toiselle.
Mitä toiminta vaatii	- parien tai ryhmien etsimisen
Mallissa erityistä	Kielen ja kulttuurin oppiminen oikeassa vuorovaikutussuhteessa
Mallissa haastavaa	Toiminta ei ole strukturoitua vaan ystävätoiminnan sisältö jää parien vastuulle.

ARKIKIELEN KERHO	Imatra
Mitä ja kenelle	Arkikielen opetusta venäläisille maahanmuuttajille. Kielitaidon kertausta ja ylläpitoa, asiointitilanteiden harjoittelua, kieliopin opiskelua ja pelien pelaamista.
Mitä toiminta vaatii	- tilat - opettajan ja kerhonvetäjän työpanoksen - opetusmateriaalit
Mallissa erityistä	Vaikka opetus- ja keskustelukieli on suomi, kaikkien osaama venäjä toimii tukikielenä opiskelussa.
Mallissa haastavaa	Vaatii kaksikielisen opettajan

KULTTUURIEN KOHTAAMISTA EDISTÄVÄT

MAAHANMUUTTAJIEN TAPAAMISET	Iisalmi
Mitä ja kenelle	Maahanmuuttajille järjestetään tapaamisia noin kerran kuussa. Osa tapahtumista vain maahanmuuttajille ja heidän perheilleen, osa avoimia kaikille. Tilaisuuksien teemat vaihtelevat kulttuuri-illoista (esim. venäläisen ja thaikulttuurin illat) työelämätaitoihin.
Mitä toiminta vaatii	- tilat, tarjoilun, koristelun - tapahtumien suunnittelun ja toteutuksen - tiedottamisen
Mallissa erityistä	Yhteistyökumppanina paikallinen maahanmuuttoneuvoja, jonka avulla tavoitettu asiakkaita
Mallissa haastavaa	Asiakkaiden tavoittaminen

KERHOTOIMINTA	Kouvola
Mitä ja kenelle	Monialaista kerho- ja liikuntatoimintaa: jalkapalloryhmä, luistelukurssi, erilaisia tanssiryhmiä, valokuvauskurssi, naisten keskustelukerho, käsityökerho.
Mitä toiminta vaatii	- ohjaajat ja vapaaehtoiset - materiaalit, tilat, mahdollisen tarjoilun
Mallissa erityistä	Vetäjät maahanmuuttajataustaisia, jolloin omat erityisaidot pääsevät esiin.
Mallissa haastavaa	Vetäjien ohjaaminen ja motivointi, resurssitarpeet

JUTTUSARJA MAAHANMUUTTAJISTA	Rovaniemi
Mitä ja kenelle	Maahanmuuttajataustaisista työnhakijoista julkaistaan kuvasta ja lyhyestä haastattelusta koostuva juttusarja paikallis- tai maakuntalehdessä.
Mitä toiminta vaatii	- yhteyden mediaan - haastateltavien etsimisen
Mallissa erityistä	Tuo esiin pienellä palstatilalla maahanmuuton moninaisuutta.
Mallissa haastavaa	Vaatii kontakteja mediaan. Myös haastateltavien etsiminen voi olla haastavaa.

KULTTUURIVÄLITTÄJÄ

Rovaniemi

Mitä ja kenelle

Kulttuurivälittäjä tekee monikulttuurisuustyötä keskustelemalla kantaväestön kanssa kiertämällä mm. erilaisissa kerhoissa, nuorisotiloissa, kouluissa, päiväkodeissa ja työyhteisöissä sekä toimii vertaistukena ja suomalaiseen yhteiskuntaan perehdyttäjänä maahanmuuttajille.

Mitä toiminta vaatii

- kulttuurivälittäjän työpanoksen

- kulttuurivälittäjät voivat olla myös vapaaehtoisia, jolloin heille on tarjottava koulutus ja tukea vapaaehtoistehtävissä toimimiseen

Mallissa erityistä

Sekä kantaväestö että maahanmuuttajat saivat purkaa käsityksiään ja oppivat uutta eri kulttuureista ja maahanmuutosta kohtaamisissa itsekkin maahanmuuton kokeneen henkilön kanssa.

Mallissa haastavaa

Tarvitsee taustaorganisaation ja koordinointia

NAISTEN RYHMÄ

Kirkkonummi

Mitä ja kenelle

Maahanmuuttajanaisten ryhmä, joka kokoontuu viikottain kaksi tuntia kerrallaan. Ryhmässä keskustellaan tai työskennellään erilaisten teemojen pohjalta sekä tehdään tutustumisretkiä. Samalla opitaan suomea. Ryhmässä kymmenkunta kävijää.

Mitä toiminta vaatii

- tilat, materiaalit, mahdollisen tarjoilun

- ryhmän vetämisen ja sen valmistelun

- 2 vapaaehtoista keskustelukumppania osana ryhmää

Mallissa erityistä

Matalan kynnyksen toimintaa, johon helppo tulla mukaan

Mallissa haastavaa

Asiakkaiden tavoittaminen